

Γ.Κονδύλη 1 & Όθωνος-Μαρούσι
Τηλ. Κέντρο:210-6124.000, <http://www.akadimos.gr>

Διαγώνισμα Γ1, Απόφοιτοι

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(διάρκεια: 3 ώρες)

1.ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πρωταγόρας 324a-c

Ἐνθα δὴ πᾶς παντί θυμοῦται καὶ νοουθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὕσης. Εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ὃ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτὸ σὲ διδάξει ὅτι οἱ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. Οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὡσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται – οὐ γὰρ ἂν τὸ γε πραχθὲν ἀγέννητον θεῖη – ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὕτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. Καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. Ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν, ὅσοι περ τιμωροῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὐς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοι εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετῆν. Ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῆως καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετῆν, ἀποδέδεικται σοι, ὃ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὡς γέ μοι φαίνεται

2. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Α) Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα «Ἐνθα δὴ πᾶς παντί θυμοῦται ... καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ.».

10 μονάδες

B) Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B1) Που αποβλέπουν οι ποινές κατά τον Πρωταγόρα; Θα μπορούσε να διαφωνήσει κανείς με την άποψή του;

10 μονάδες

B2) Με ποιο πνεύμα θα πρέπει μια κοινωνία να εφαρμόζει τον νόμο και τις ποινές στους παραβάτες;

10 μονάδες

B3) « ... μετά λόγου ἐπιχειρῶν » : Κατά τον Πρωταγόρα η μετά λόγου τιμωρία αποκλείει την επιβολή της θανατικής ποινής. Μελετώντας το μεταφρασμένο απόσπασμα του Πρωταγόρα που ακολουθεί (324d - 325b), διαπιστώνεται τελικά αν ο Πρωταγόρας εγκρίνει ή όχι τη θανατική ποινή και σε ποιες περιπτώσεις;

Σκέψου λοιπόν, (Σωκράτη) τι από τα δύο συμβαίνει: υπάρχει ένα πράγμα στο οποίο είναι αναγκαίο να μετέχουν όλοι οι πολίτες, προκειμένου να είναι δυνατή η ύπαρξη πόλεως, ή δεν υπάρχει; Έτσι μόνο μπορεί να λυθεί η απορία που έχεις. Διότι, εάν μεν υπάρχει αυτό το ένα πράγμα και εάν αυτό το πράγμα δεν είναι ούτε η οικοδομική ούτε η μεταλλουργία ούτε η κεραμική, αλλά η «δικαιοσύνη» και η «σωφροσύνη» και το «ὄσιον» (και αυτά τα ονομάζω όλα μαζί «άνδρός ἀρετήν»): εάν υπάρχει λοιπόν αυτό το πράγμα στο οποίο πρέπει να μετέχουν όλοι και σύμφωνα με το οποίο πρέπει να ενεργεί κάθε άνδρας ξεχωριστά σε περίπτωση που θέλει να μάθει ή να πράξει κάτι, και σε καμιά περίπτωση χωρίς αυτό· και εάν, σε περίπτωση που κάποιος δεν μετέχει σ'αυτό, είτε παιδί είναι, είτε άνδρας είτε γυναίκα, πρέπει να τον διδάσκουμε και να τον τιμωρούμε, μέχρι που, με την τιμωρία, να βελτιωθεί· και εάν, σε διαφορετική περίπτωση, πρέπει να τον εκδιώκουμε από την πόλη ή να σκοτώνουμε ως ανίατο όποιον δεν υπακούει σε αυτό το πράγμα ακόμα και μετά την διδασκαλία, ακόμα και μετά την τιμωρία· εάν λοιπόν έτσι έχουν τα πράγματα, και εάν, παρόλο που αυτή είναι η φύση των πραγμάτων, οι αγαθοί άνδρες, ενώ μορφώνουν τους γιούς τους σε όλα τα άλλα, αυτό δεν τους το διδάσκουν, τότε σκέψου τι περίεργα πλάσματα είναι αυτοί οι αγαθοί άνδρες !

10 μονάδες

B4) α) αμελής, θεσμός, σχέση, απόδειξη, όραση: Να συνδέσετε τις λέξεις που σας δίνονται με τις ομόρριζες τους λέξεις του κειμένου.

5 μονάδες

β) ἐθέλεις, δύναται, τιμωρεῖται, παιδευτήν, ἡγουμένων : Να γράψετε δύο ομόρριζα της ν.ε. για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

5 μονάδες

B5) Η διάλεξη ως μέθοδος του Πρωταγόρα για την ανάπτυξη των απόψεών του.

10 μονάδες

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Δημοσθένους *Κατά Μειδίου* 70-71

εἰ τοίνυν τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄλλως πως ἔχει τὴν ὀργὴν ἐπὶ Μειδίαν ἢ ὡς δεόν αὐτὸν τεθνάναι, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιον οὐδὲ προσήκον τὴν τοῦ παθόντος εὐλάβειαν τῷ μηδὲν ὑποστειλαμένῳ πρὸς ὕβριν μερίδ' εἰς σωτηρίαν ὑπάρχειν, ἀλλὰ τὸν μὲν ὡς ἀπάντων τῶν ἀνηκέστων αἴτιον κολάζειν προσήκει, τῷ δ' ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν ἀποδιδόναί τὴν χάριν. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐ γεγενημένου πῶποτ' οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων δεινοῦ τῷ λόγῳ τὸ πρᾶγμ' ἐγὼ νῦν αἴρω καὶ φοβερόν ποιῶ. πολλοῦ γε καὶ δεῖ.

εὐλάβεια : αυτοσυγκράτηση

μερίς : βοήθεια, συνδρομή

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του παραπάνω κειμένου

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

- ὀρθῶς** : τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό
- τοῦ παθόντος** : τη δοτική του άλλου αριθμού
- χάριν** : την κλητική του ίδιου αριθμού
- οὐδενὸς** : τη δοτική πληθυντικού στο αρσενικό γένος
- πολλοῦ** : το επίρρημα στον υπερθετικό
- τεθνάναι** : το γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντέλικου
- ὑποστειλαμένῳ** : τον ίδιο τύπο στον παρακείμενο της ίδιας φωνής
- προσῆκει** : την ονομαστική ενικού της μετοχής στον ενεστώτα

ἀποδιδόναι

: το β' ενικό υποτακτικής αορίστου β' της μέσης φωνής

αἶρω

: το α' πληθυντικό ευκτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

Μονάδες 10

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

τεθνάναι, εὐλάβειαν, αἴτιον, εἰπεῖν

(μονάδες 4)

Γ3β. «ὡς οὐ γεγενημένου ... τὸ πράγμ' ἐγὼ νῦν αἶρω» :

Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να προσδιορίσετε τη συντακτική της θέση και να δικαιολογήσετε την εισαγωγή της

(μονάδες 3)

Γ3γ. Να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο του κειμένου σε υποθετικό λόγο της απλής σκέψης του λέγοντος

(μονάδες 3)

Μονάδες 10

ΑΚΑΔΗΜΟΣ

Γ.Κονδύλη 1 & Όθωνος-Μαρούσι
Τηλ. Κέντρο:210-61.24.000, <http://www.akadimos.gr>

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ

A.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις λοιπόν ο καθένας θυμώνει με τον καθένα και τον συμβουλεύει, επειδή κατά τη γνώμη του (η πολιτική αρετή) μπορεί να αποκτηθεί προφανώς με φροντίδα και μάθηση. Γιατί αν θέλεις, Σωκράτη, να καταλάβεις τι τάχα σημαίνει το να τιμωρεί κανείς αυτούς που αδικούν, αυτό το ίδιο (δηλ. το να τιμωρεί κανείς) θα σε διδάξει ότι οι άνθρωποι τουλάχιστον νομίζουν ότι η αρετή είναι πράγμα που μπορεί να αποκτηθεί. Γιατί κανείς δεν τιμωρεί αυτούς που αδικούν έχοντας το νου του σ' αυτό και εξαιτίας αυτού, επειδή δηλαδή διέπραξε αδίκημα, εκτός αν κάποιος εκδικείται απερίσκεπτα όπως ακριβώς ένα θηρίο· κι αυτός που επιχειρεί να τιμωρεί σύμφωνα με τη λογική δεν τιμωρεί για το αδίκημα που έχει γίνει στο παρελθόν – γιατί αυτό που έγινε δεν μπορεί να το κάνει να μην έχει γίνει – αλλά (τιμωρεί) για το μέλλον, για να μην αδικήσει πάλι ούτε αυτός ο ίδιος ούτε άλλος ο οποίος είδε ότι τιμωρήθηκε αυτός. Και επειδή έχει τέτοια σκέψη πιστεύει ότι η αρετή είναι δυνατό να διδαχτεί· τιμωρεί οπωσδήποτε για να μην επαναληφθεί στο μέλλον (η διάπραξη του αδικήματος). Αυτή λοιπόν τη γνώμη έχουν όλοι όσοι, βέβαια, τιμωρούν και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή.

B.

B1) Οι ποινές, κατά τον Πρωταγόρα, δεν αποσκοπούν στην εκδίκηση του παραβάτη για τις αδικίες που διέπραξε. Αντίθετα αποβλέπουν στον σωφρονισμό του, ώστε να μην τις επαναλάβει στο μέλλον. Η τιμωρία επιδρά προληπτικά ακόμη και για όσους βρίσκονται στα όρια της παρανομίας, γιατί βλέποντας κάποιον που διέπραξε μια παράνομη πράξη να τιμωρείται, αποφεύγουν, συνήθως, να παρανομήσουν και οι ίδιοι.

Ασφαλώς η άποψη αυτή του Πρωταγόρα είναι αισιόδοξη. Όμως ήδη από την αρχαιότητα υπήρχε η αντίληψη ότι μερικοί άνθρωποι είναι από την φύση τους κακοί και αδιόρθωτοι. Αυτοί πρέπει, κατά τον Πρωταγόρα, να εξαφανίζονται από την ανθρώπινη κοινωνία ως αρρώστια της πόλης. Ο Θουκυδίδης άλλωστε δεν πιστεύει ότι ο άνθρωπος είναι στο βάθος τόσο καλός ή ότι μπορεί να διορθωθεί με συμβουλές, διδασκαλίες ή τιμωρίες.

Εκείνο που χρειάζεται ο άνθρωπος είναι μια ιδιαίτερη αγωγή, από την παιδική του ηλικία, ώστε να αναπτύξει προσωπικότητα η οποία θα αποφεύγει να διαπράττει αδικίες. Σήμερα όμως ο νέος άνθρωπος δέχεται πολλές επιδράσεις, κυρίως αρνητικές και, αντί να αποφεύγει την κάθε είδους αδικία, πολύ συχνά καταλήγει σε αυτήν. Ακόμη και το σωφρονιστικό σύστημα των φυλακών έχει μετατραπεί σε σχολείο ολοκληρωμένων εγκληματιών, αφού πολλοί από όσους αποφυλακίζονται, αντί να γίνονται σώφρονες, γίνονται τέλειοι εγκληματίες. Μπορεί λοιπόν να υποστηρίξει κανείς ότι δεν ευσταθεί πλήρως η άποψη του Πρωταγόρα για την σωφρονιστική δύναμη της τιμωρίας, αλλά μερικώς.

B2) Μια κοινωνία οφείλει να επιβάλλει τις ποινές ξεκινώντας από την ιδέα ότι όσοι διαπράττουν αδικίες πρέπει και να μπορούν να διορθωθούν, να αλλάξουν νοοτροπία, να αποδέχονται τους κανόνες της συμβίωσης, να μην αδικούν. Η πολιτεία αποδεικνύει ότι παίρνει μια τέτοια στάση, όταν εξασφαλίζει ανθρώπινες και πολιτισμένες συνθήκες ζωής μέσα στις φυλακές, οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται, επειδή υπάρχουν εγκληματικά άτομα. Η ποινή βέβαια δεν αποβλέπει στην εκδίκηση ούτε στην επανόρθωση της αδικίας αλλά στον σωφρονισμό του δράστη και στον παραδειγματισμό των άλλων. Γι' αυτό και ο νόμος προβλέπει την επιβολή της ποινής ανάλογα με το είδος, το μέγεθος της αδικίας, τις συνθήκες διάπραξής της κτλ. Αυτό δείχνει ότι η πολιτεία αντιμετωπίζει τον δράστη όχι με σκοπό να τον εκδικηθεί, επιβάλλοντάς την αυστηρότερη ποινή, αλλά να τον συνετίσει και να τον οδηγήσει στη βελτίωσή του, στην αρετή, πράγμα όμως δύσκολο.

B3) Ο Πρωταγόρας θεωρεί ότι η μετά λόγου τιμωρία κινείται μέσα όρια του μέτρου και της λογικής, δεν είναι πολύ αυστηρή, ούτε έχει την αγριότητα της επίθεσης ενός θηρίου, αλλά έχει παιδαγωγικό και σωφρονιστικό χαρακτήρα. Δεν θέλει μια αυστηρή δικαιοσύνη που να είναι αμείλικτη και να επιβάλλει βαριές ποινές, αλλά ζητά τον εξανθρωπισμό της δικαιοσύνης. Ωστόσο, στον μύθο έκανε λόγο για επιβολή της θανατικής ποινής σε όσους δε σέβονται την αιδώ και τη δίκη ασφαλώς ενέκρινε την ποινή αυτή. Φαίνεται λοιπόν ότι αντιφάσκει με τον εαυτό του. Όπως όμως προκύπτει από το μεταφρασμένο απόσπασμα ο Πρωταγόρας θέλει να επιβάλλεται η ποινή του θανάτου, όταν, ύστερα από διδασκαλίες, συμβουλές και ελαφρότερες τιμωρίες, ο ένοχος δε συμμορφώνεται, αλλά εξακολουθεί να παρανομεί, αποδεικνύοντας έτσι ότι είναι αδιόρθωτος, ανίατος. Έχουμε εδώ επανάληψη, με διαφορετικά λόγια, της θεϊκής εντολής «τόν μή δυνάμενον αιδούς και δίκης μετέχειν κτείνειν ως νόσον τῆς πόλεως». Μόνο που εδώ αναφέρεται, εκτός από τη θανατική ποινή, και η εξορία.

B4α)

αμελής: έπιμελείας
θεσμός: θείη
σχέση: έχων
απόδειξη: άποδέδεικται
όραση: ίδών

B4β)

έθέλεις:	θέληση, θέλημα.
δύναται:	δύναμη, αδυναμία.
τιμωρείται :	τιμωρία, τιμωρός.
παιδευτήν:	παιδεία, απαίδευτος.
ήγουμένων:	ηγεμόνας, ηγέτης

B5)

Βλέπε σελ. 57 σχολ. Βιβλίου (παλαιάς έκδοσης)

Ακρόαση